

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2019-584

19.8.2019

KLP Skadeforsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Innbrudd – aldersfradrag – avkortning ved brudd på sikkerhetsforskrift – unnlatt fornyelse – dokumentforfalskning – dømt for forsikringsbedrageri mot tidligere selskap – brudd på tillitsforhold? – fal. §§ 3-5, 4-8 og 4-14.

Sikrede meldte 26.7.18 skade i form av innbrudd på bolig, hvor diverse løsøre ble stålet. Innbruddet hadde skjedd gjennom et vindu som stod i lufteposisjon med sperrehaken på. Selskapet betalte ut i henhold til takstmannens verdiberegning, med aldersfradrag og avkortning på 30 % under henvisning til brudd på sikkerhetsforskriftene. Sikrede mente at selskapet ikke hadde anledning til å avkorte. Videre hadde sikrede tidligere den 22.2.18 meldt om vannskade på seng og dyne som følge av lekkasje i leiligheten, men fikk avslag under henvisning til at skaden ikke var dekningsmessig. I tvist med huseier i forliksrådet la sikrede frem en e-post fra selskapet vedrørende vannskaden som bevis. Huseier tok 23.9.18 kontakt med selskapet, som avkreftet at e-posten var sendt fra selskapet. Ved utredning ble det avklart at sikrede var domfelt for bl.a. to tidligere tilfeller av forsikringsbedrageri mot et annet selskap, samt tre tilfeller av dokumentfalsk. Selskapet unnlot på dette grunnlaget å fornye avtalen. Sikrede mente at avtalen ikke kunne sies opp idet hun hadde overholdt alle betalinger. Nemnda kom til avkortningen måtte aksepteres. Nemnda kom også til at domfellelsen i kombinasjon med den forfalskede e-posten var "særlige grunner" som gav selskapet rett til å avslutte forsikringsforholdet.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: erstatning fra selskapet på kr 200 000 og erstatning fra utreder på kr 150 000

Saksfremstilling

Saken gjelder krav på dekning av innbrudd og spørsmålet om selskapet kan avkorte pga. brudd på sikkerhetsforskrifter, jf. fal. § 4-8, og nekte fornyelse av avtalen, jf. fal. § 3-5.

Sikredes forsikringsavtale ble tegnet den 3.3.17 og omfattet forsikring for innbo, to kjøretøy, fritidshus, reise og verdisak.

Oppgjørsreglene for erstatningsutbetalingen fremgår av forsikringsvilkårenes pkt. 6.1, som har beregningsmodell for verdien på brukte og nye gjenstander.

Sikredes forsikring har følgende sikkerhetsforskrift inntatt i forsikringsbeviset:

Sikkerhetsforskrifter - hva sikrede må gjøre for å unngå skade

Sikkerhetsforskriftene sier hva som må gjøres for å begrense eller unngå skader. Erstatningen kan bli redusert eller falle bort hvis sikkerhetsforskriftene ikke overholdes (jf FAL § 4-8).

(...)

3. Sikring mot tyveri og hæverk: dører, åpninger, og oppbevaringssted skal låses og vinduer skal lukkes for å hindre tyveri (fra bygning, rom, bod, garderobeskap mv.) og hæverk. Vindu i luftestilling regnes ikke som forsvarlig sikret. Nøkler/koder skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende.

Den 22.2.18 meldte sikrede om vannskade på seng og dyne i leid bolig som følge av utett bygning over innboforsikringen. Kravet ble avslått av selskapet den 28.2.18 fordi det ikke var omfattet av forsikringen.

Sikrede meldte deretter fra til selskapet 26.7.18 om innbrudd i leid bolig den 25.7.18.

Skademelding med tapsliste ble levert selskapet den 31.7.18. Erstatningskravet utgjorde kr 93 682 og omfattet kjøkkenutstyr, bøker, støvsuger, verktøy m.m.

Selskapet engasjerte låsesmed som avga rapport 10.8.18 hvor følgende fremkom:

Etter min mening viser undersøkelsen at innbruddet i huset har skjedd via soveromsvinduet som sto i lufteposisjon da innbruddet skjedde. Innbruddet har blitt gjennomført ved at sperrehaken for vinduets lufteposisjon har blitt manipulert ved bruk av en skrutrekker eller lignende verktøy.

Selskapet engasjerte takstmann som takserte løsøret til ny pris kr 92 678 og satte samlet aldersfradrag for diverse gjenstander til kr 30 402. Erstatningsverdi ble dermed satt til kr 62 276.

Den 13.9.18 gjorde selskapet opp skaden med kr 41 493. Dette tilsvarte takstmannens kalkyle fratrullet egenandel på kr 3 000 og avkortning på 30 % under henvisning til brudd på sikkerhetsforskrift om "Sikring mot tyveri og hæverk", jf. fal. § 4-8. Avkortningen ble gjort som følge av at "vinduet har stått i luftestilling og vinduet har vært lett tilgjengelig for tilkomst", og selskapet mente sikrede var mer enn lite å legge til last, og at det forelå årsakssammenheng mellom skaden og bruddet.

Dagen etter oppgjøret skal sikrede ha ringt til selskapet og bedt om bekreftelse på at vannskaden var avslått og skal samtidig ha opplyst at sikrede var i konflikt med huseier.

Den 23.9.18 mottok selskapet en e-post fra utleier/huseier, hvor det var vedlagt en e-post signert av selskapet som skal ha blitt fremlagt i en forliksrådssak mot utleier, hvor vannskaden var et sentralt tvistetema. Ifølge selskapet var denne e-posten ikke sendt derfra.

Selskapet engasjerte deretter utreder. I forbindelse med utredningen fremkom det at det forelå en rettskraftig dom hvor sikrede var domfelt for bl.a. to tidligere tilfeller av forsikringsbedrageri mot Gjensidige, samt tre tilfeller av dokumentfalsk.

Selskapet orienterte deretter sikrede den 15.1.19 om at forsikringsavtalen ikke ville bli fornyet ved neste hovedforfall som var den 19.3.19.

Sikrede skal ha flyttet alle forsikringene over til annet selskap før hovedforfall, bortsett fra innboforsikringen.

Sikrede krever erstatning fra selskapet på kr 200 000, og erstatning fra utreder med kr 150 000, og anfører at selskapet ikke hadde gyldig grunn til å si opp forsikringsavtalen. Det foreligger ikke "særlige grunner som gjør det rimelig å avbryte forsikringsforholdet", jf. fal. § 3-5 annet ledd. Det følger av FSN-3611 at det avgjørende er om sikrede har utvist uredelig atferd *overfor selskapet*. Hvis ethvert forsikringsselskap kunne unnlate å fornye forsikringen til en forsikringstaker som tidligere var dømt for forsikringsbedrageri vil dette være urimelig.

Forsikringsselskapet har ikke hjemmel til å innhente opplysninger fra Strafferegisteret i forbindelse med inngåelse av forsikringsavtaler, og det er heller ikke vanlig å be om opplysninger om vandel ved inngåelse av forsikringsavtaler.

Ved vurderingen av risikoen for selskapet måtte det uansett tas hensyn til når den straffbare handling ble begått. De aktuelle forsikringsbedrageriene ble begått 30.4.16 og 23.6.16 og to og et halvt år før selskapet den 15.1.19 besluttet at forsikringsavtalen ikke ville bli fornyet. I tillegg kom at nærværende forsikringsavtale ble inngått *etter* handlingstidspunktene.

Sikrede bestrider også selskapets fradrag for beregning av alder og adgang til å avkorte i erstatningen. Sikrede aksepterer at den aktuelle sikkerhetsforskriften var brutt, men mener han var mindre enn lite å legge til last, og at avkortning derfor ikke kunne finne sted, jf. fal. § 4-8 annet punktum. Sikrede var kun bortreist fra boligen på dag- og ettermiddagstid. Annerledes ville det ha stilt seg dersom vinduet hadde stått i luftestilling om natten. Boligen lå i et stort boligfelt med mange naboer, og det fremstod derfor som upåregnelig at innbrudd skulle finne sted på denne tiden av døgnet. Den høye temperaturen ute gjorde det nødvendig at vinduet sto i luftestilling.

Sikrede anfører subsidiært at avkortningsprosenten var for høy. Skyldgraden måtte anses for å være liten, og i FinKN-2016-243 kom nemnda i en tilsvarende sak til at avkortning på 20 % måtte aksepteres.

Selskapet avviser ansvar og viser til at manglende fornyelse av avtalen var berettiget. Det forelå særlige grunner etter fal. § 3-5 både ved at det var sendt en e-post i selskapets navn som ikke var sendt fra selskapet og tidligere domfellelser. Dette medførte et tillitsbrudd som ga grunnlag for å nekte fornyelse.

Selskapet anfører at oppgjøret for innbruddet var korrekt. Både aldersfradraget og avkortningen er korrekt etter vilkårene og fal.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet hadde rett til å si opp forsikringsavtalen med sikrede, og til å gjøre fradrag og avkortning i erstatningsutbetalingen etter innbruddet.

Nemnda ser først på spørsmålet om selskapets erstatningsoppgjør er korrekt.

Selskapet har utbetalt kr 41 493 i erstatning etter innbruddet etter fradrag for alder/bruk, egenandel og avkortning.

Det første spørsmålet er om selskapets beregning av aldersfradrag er korrekt.

Oppgjøret er basert på løsoretaksten, hvor takstmannen la til grunn de gjenstander som er oppgitt i skadekravet og den dokumentasjon som er fremlagt, og deretter gjort fradrag for alder/bruk med utgangspunkt i angitt innkjøpstidspunkt.

Vilkårene har følgende oppgjørsregler for innbo:

6.1 Erstatningsregler innbo

6.1.1 Hvordan erstatningen blir beregnet for

Erstatningen settes til hva det vil koste å reparere/utbedre skade, eller gjenanskaffe tilsvarende - eller i det vesentlige tilsvarende - ting, etter prisene på skadedagen.

Utgangspunktet er etter dette gjenanskaffelsesprisen på skadetidspunktet. Vilkårene har også følgende regler om aldersfradrag:

6.1.2 Gjenstand anskaffet nytt

a) Antikviteter, kunstverk, våpen, samt ting med samlerinteresse, som mynt-, seddel-, frimerkesamlinger o.l.: Erstatningen settes til markedspris.

b) Perler, edelstener, smykker og andre gjenstander av edelt metall: Erstatningen settes til nypris for tilsvarende ting.

c) Gjenstander anskaffet i utlandet erstattes med samlet inntil kr 6 000 dersom gjenstandene ikke er deklartert i henhold til Tollovens kapittel 4.

d) Datautstyr: Erstatningen settes til nypris for tilsvarende ting med 20 % fradrag for hvert påbegynte år fra det året PC/datautstyret er i år, maksimum 80 %.

e) Elektriske husholdningsmaskiner (hvite-/brunevarer), TV, radio, fotoutstyr og liknende - som er i bruk: Erstatningen settes til nypris for tilsvarende ting med 10 % fradrag for hvert påbegynte år fra det året utstyret er 3 år, maksimum 80 %.

f) Mobiltelefon og -utstyr: Erstatningen settes til nypris for tilsvarende ting med 20 % fradrag for hvert påbegynte år fra det året utstyret er 1 år, maksimum 80 %.

g) Klær og sko som er i bruk (unntatt smoking, bunad, pels og tilsvarende): Erstatningen settes til nypris for tilsvarende ting med 10 % fradrag for hvert påbegynte år fra det året klærne/skoene er 1 år, maksimum 80 %.

h) Sykkel: Erstatningen settes til nypris for tilsvarende ting med 20% fradrag for hvert påbegynte år fra det året sykkelen er 3 år, maksimum 80 %.

i) Annet innbo og løsøre: Det beregnes ikke fradrag dersom tingens verdi ved skadetidspunktet var 75 % eller mer av nypris. Verdivurderingen baseres på nypris for tilsvarende ting med fradrag for verdiforringelse på grunnlag av sannsynlig brukstid og slitasje.

Ifølge disse vilkårene skal det gjøres faste aldersfradrag for visse gjenstander, mens det for andre skal gjøres fradrag for verdiforringelse på grunnlag av sannsynlig brukstid og slitasje. Fradraget skal gjøres i nypris. Aldersfradraget er begrunnet med at erstatning etter nypris vil gi sikrede en gevinst i forhold til verdien av de gjenstandene som er tapt og er helt vanlig i forsikringsvilkårene. Sikrede har kun krav på dekning for det økonomiske tapet han har lidd, jf. fal. § 6-1.

Takstmannen har i den fremlagte løsovetaksten hensyntatt de foreskrevne fradrag i vilkårene og har beregnet fradraget skjønnsmessig for øvrige gjenstander. Nemnda har ikke grunnlag for å overprøve takstmannens vurderinger. Aldersfradragene må derfor aksepteres.

Nemnda ser dernest på spørsmålet om selskapets avkortning for brudd på sikkerhetsforskrifter er korrekt.

Sikredes forsikring har følgende sikkerhetsforskrift:

3. Sikring mot tyveri og hæverk: dører, åpninger, og oppbevaringssted skal låses og vinduer skal lukkes for å hindre tyveri (fra bygning, rom, bod, garderobeskap mv.) og hæverk. Vindu i luftestilling regnes ikke som forsvarlig sikret. Nøkler/koder skal oppbevares utilgjengelig for uvedkommende.

Ifølge rapporten fra låsesmeden sto vinduet i luftestilling. Det følger av forskriften at vindu i luftestilling ikke regnes som forsvarlig sikret. Forskriften er derfor objektivt sett brutt, jf. fal. § 4-8 første punktum. Rapporten sier også at tyvene kom inn gjennom dette vinduet. I så fall er det årsakssammenheng mellom bruddet og tyveriet, jf. § 4-8 andre punktum.

Spørsmålet er da om sikrede er mer enn lite å laste jf. § 4-8 andre punktum. Risikoen for tyveri når man forlater en bolig med vindu i luftestilling i første etasje er stor og alminnelig kjent. Det er lett å komme inn et åpent vindu i første etasje, og det gjelder også på dagtid og selv om man ikke er lenge borte. Sikrede viser til at boligen lå i et stort boligfelt med mange naboer, og det fremstod derfor som upåregnelig at innbrudd skulle finne sted på denne tiden av døgnet. Nemnda er ikke enig i at man kan regne med at naboene holder øye med huset, og at tyveri om dagen er upåregnelig. Sikrede viser til at den høye temperaturen ute gjorde det nødvendig at vinduet sto i luftestilling. Men sikredes opphold utenfor huset skulle ikke vare lenge og luftingen kunne gjenopptas ved hjemkomst. Nemnda mener sikrede er mer enn lite å laste.

Selskapet kan da avkorte erstatningen under hensyn til arten av den aktuelle forskrift, skyldgraden, skadeforløpet og omstendighetene for øvrig, jfr. § 4-8, tredje pkt. Den aktuelle sikkerhetsforskriften er viktig for å redusere risikoen for tyveri, sikrede hadde et enkelt

handlingsalternativ og selskapets avkortning på 30 % er i tråd med tidligere nemndspraksis, jf. AKN-1787. Nemnda mener dette må aksepteres.

Nemnda kan ikke se at erstatningsoppgjøret kan gi grunnlag for noe erstatningskrav mot selskapet eller utreder.

Sikrede bestrider videre selskapets rett til ikke å fornye forsikringen.

Etter fal. § 3-5 annet ledd kan selskapet bare unnlate å fornye en forsikring "når det foreligger særlige grunner som gjør det rimelig å avbryte forsikringsforholdet".

Selskapet har begrunnet unnlatelsen av fornyelsen i sitt brev av 15.1.19 med den omtalte e-posten, samt tidligere domfellelser. Selskapet har vist til at et forsikringsforhold i stor grad er basert på tillit mellom selskapet og forsikringstaker, og at det ikke lenger er noe tillitsforhold mellom sikrede og selskapet etter dette. Kravet om "særlig grunn" tilsier at det må skje et avvik fra den normale eller den forutsatte gjennomføringen av forsikringsavtalen. Bortfall at tillitsforholdet mellom selskapet og forsikringstaker vil kunne utgjøre en slik "særlig grunn" som øker risikoen. Betydningen av tidligere forsikringssvindler mot annet selskap som slik særlig grunn er diskutert i Ot.prp. nr. 41 (2007–2008) på s. 100 og s. 42-44 vedrørende selskapets kontraheringsplikt. Departementet tar ikke stilling til spørsmålet, men overlater det til Finansklagenemnda og domstolene. Nemnda behøver imidlertid ikke ta stilling til om forsikringssvindler mot annet selskap alene er tilstrekkelig til å nekte fornyelse i denne saken, fordi de tidligere bedrageriene her er kombinert med at sikrede har sendt en e-post fra selskapet som selskapet bestrider er sendt. Nemnda mener disse forhold samlet tilsier at det foreligger slik "særlig grunn" at selskapet må kunne unnlate å fornye forsikringen, jf. fal. § 3-5.

Det er etter dette ikke noe grunnlag for noe erstatningskrav mot selskapet eller utreder.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Roy Johansen (selskapsrepresentant), Elisabeth Okkenhaug (selskapsrepresentant), Hege Sundby (forbrukerrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).